

Jan Kot

Środki prawne w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

Palestra 27/3-4(303-304), 70-81

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JAN KOT

ŚRODKI PRAWNE W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM

Artykuł stanowi próbę jednolitego spojrzenia na środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym oraz przybliżenia praktyce teorii i orzecznictwa Sądu Najwyższego (wykorzystanego tu dość szeroko) w omawianej materii. Opracowanie obejmuje dość wszechstronnie naświetloną następującą tematykę: skargi na czynność komornika, zażalenia, zarzuty i rewizje nadzwyczajne.

I. Uwagi wprowadzające

Kodeks postępowania cywilnego wprowadza jednolity system zaskarżenia orzeczeń sądowych, wydawanych we wszystkich rodzajach postępowań unormowanych w kodeksie.¹ Zasadnicze środki odwoławcze unormowane są w księdze pierwszej k.p.c., przy czym w myśl art. 13 § 2 k.p.c. przepisy tej księgi mają zastosowanie w razie zaskarżenia — za pomocą tych samych środków zaskarżenia — orzeczeń wydawanych w innych postępowaniach sądowych.

W literaturze rozróżnia się środki odwoławcze *sensu stricto* i *sensu largo*,² objęte wspólną nazwą *środków w prawnych*.³ Przez środki odwoławcze w szerszym tego słowa znaczeniu rozumie się wszelkie sposoby, jakie przysługują stronom — na podstawie przepisów ustawy procesowej — do uzyskania uchylecia lub zmiany zapadłego orzeczenia sądowego. Natomiast środki odwoławcze *sensu stricto* zmierzają do zmiany lub uchylecia zapadłego orzeczenia sądowego przez spowodowanie wydania orzeczenia w sądzie wyższej instancji. Mają one zatem charakter dewolutywny. Takimi środkami są tylko rewizja i zażalenie.

Kodeks postępowania cywilnego wprowadza tylko jeden podział środków zaskarżenia, rozróżniając mianowicie środki odwoławcze oraz inne środki zaskarżenia (art. 363 § 1 k.p.c.). Do środków zaskarżenia — przeciw przeciwko wyrokowi zaocznemu, przeciwko przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym, zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu w postępowaniu upominawczym, zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym, skargę na czynności państwowego biura notarialnego w postępowaniu spadkowym, skargę na czynności komornika i zarzuty przeciwko planowi podziału w postępowaniu egzekucyjnym. Ten kodeksowy podział środków zaskarżenia odpowiada podziałowi teoretycznemu na środki odwoławcze *sensu stricto* i *sensu largo*. W postępowaniu egzekucyjnym zatem jedynym zwyczajnym środkiem odwoławczym jest zażalenie,

¹ W. Siedlecki: System środków zaskarżenia według nowego kodeksu postępowania cywilnego, PiP 1965, nr 5-6, s. 694; tenże: Postępowanie cywilne — Zarys wykładu, Warszawa 1977, s. 344 i m.; S. Hanausek: System zaskarżenia orzeczeń sądowych w nowym prawie procesowym cywilnym, Studia Cywilistyczne, 1967, t. IX.

² J. Jodłowski, W. Siedlecki: Postępowanie cywilne — Część ogólna, Warszawa 1958, s. 414; W. Siedlecki: Postępowanie cywilne — Część szczegółowa, Warszawa 1959, s. 371; tenże: System środków zaskarżenia, op. cit., s. 694; E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1978, s. 130. Zob. F. Kruszelnicki: Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, NPC 1933, s. 546 i n.

³ Tak W. Berutowicz: Postępowanie cywilne w zarysie, wyd. II, Warszawa 1978, s. 435; E. Wengerek: op. cit., s. 130.

natomiast pozostałe środki należy zaliczyć do innych środków zaskarżenia. Rewizja w postępowaniu egzekucyjnym nie jest dopuszczalna.

W nauce też się przyjmuje, że w postępowaniu egzekucyjnym, podobnie jak w postępowaniu rozpoznawczym, występują następujące środki zaskarżenia: z wy-
czajne, szczególne i nadzwyczajne.⁴

Zwyczajnym środkiem zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym jest — jak zaznaczono wyżej — zażalenie, które przysługuje tylko na postanowienie sądu w wypadkach w ustawie przewidzianych (art. 767 § 3 k.p.c.). Szczególnymi zaś środkami zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym są: skarga na czynności komornika (art. 767 § 1 i 2 k.p.c.) oraz zarzuty przeciwko planowi podziału sum uzyskanych z egzekucji (art. 1027 § 2 i 3 k.p.c.). Nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia jest rewizja nadzwyczajna (art. 417 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Od prawomocnego postanowienia o wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego lub ugody zawartej przed takim sądem przysługuje skarga o wznowienie postępowania (art. 1151 § 2 k.p.c.).⁵

Literatura polska generalnie zajmuje stanowisko, że postępowanie egzekucyjne nie zna rewizji ani skargi o wznowienie postępowania. Tłumaczy się to tym, że orzeczenia zapadłe w postępowaniu egzekucyjnym nie korzystają z powagi rzeczy osądzonej, można więc dochodzić przywrócenia prawa naruszonego takim postępowaniem w drodze osobnego powództwa.⁶ W związku z tym można tu mówić o jeszcze innym podziale środków prawnych w postępowaniu egzekucyjnym, tak jak to proponuje W. Berutowicz.⁷ Wychodząc z założenia, że postępowanie egzekucyjne ma odmienny charakter niż postępowanie rozpoznawcze i że tym samym występują tu środki prawne szczególne przeciw wadliwie prowadzonej egzekucji, autor ten dzieli je na środki występujące w toku egzekucji, do których zalicza skargę na czynności komornika (art. 767, 768, 818, 870 k.p.c.), zażalenia na postanowienia sądu (art. 768, 770, 773, 795, 807, 828, 839, 852, 859, 870, 873, 908, 915, 932, 939, 944, 946, 950, 961, 969, 997, 998, 1028, 1037 i 1049 k.p.c.), rewizję nadzwyczajną, służącą do zaskarżenia każdego prawomocnego postanowienia organu egzekucyjnego, oraz powództwa przeciwegzekucyjne, stanowiące środek obrony przeciwko bezprawnej egzekucji (art. 840—842 k.p.c.).

Opracowanie niniejsze poświęcone zostało omówieniu wyłącznie środków prawnych w postępowaniu egzekucyjnym, ale z wyjątkiem powództw przeciwegzekucyjnych (w literaturze zostały one omówione szczegółowo zwłaszcza przez E. Wen-

⁴ W. Broniewicz: *Postępowanie cywilne w zarysie*, wyd. II, Warszawa—Łódź 1978, s. 299. M. Sawczuk wyraża pogląd, że przeciwieństwem środków określonych mianem nadzwyczajnych mogłyby być inne środki odwoławcze jako nienadzwyczajne (M. Sawczuk: *Wznowienie postępowania*, Lublin 1963, s. 305). Stanowisko to w literaturze jest odosobnione i zostało skrytykowane przez W. Siedleckiego (w:) *System środków zaskarżenia*, op. cit., s. 695.

⁵ Tak W. Siedlecki: *Postępowanie cywilne — Część szczegółowa*, op. cit., s. 372; E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, op. cit., s. 130; W. Berutowicz: *Postępowanie cywilne w zarysie*, op. cit., s. 435. Wyjątkowo tylko na prawomocne postanowienie w kwestii wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego lub ugody zawartej przed takim sądem przysługuje skarga o wznowienie postępowania (art. 1151 § 2 k.p.c.). Por. także: orzeczenie SN C I 305/46, PłP 1948, nr 4 z głosem J. Litauera, s. 98 i n. oraz C. Tabęckiego, DPP 1948, nr 8, s. 37; orzeczn. SN KRC 404/49, PłP 1950, nr 4, poz. 190 z głosem M. Waligórskiego.

⁶ E. Wengerek: *Sądowe postępowanie (...)*, op. cit., s. 130 i n.

⁷ W. Berutowicz: *Przewodnik do nauki o postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1974, s. 346; J. Kot: *Zawieszenie egzekucji*, NP 1980, nr 4.

gerka⁸). Środki te zostaną omówione w następującej kolejności: skarga na czynności komornika, zażalenie na postanowienie sądu, zarzuty oraz rewizja nadzwyczajna.

II. Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym

A. Skarga na czynności komornika

W postępowaniu egzekucyjnym przewidziane są, jak już wspomniano wyżej, środki zaskarżenia nie będące środkami odwoławczymi, gdyż brak im charakteru dewolutywnego.⁹ Takim środkiem jest przede wszystkim skarga na czynności komornika. Przewiduje ją przepis art. 767 § 1 k.p.c. Przysługuje na każdą czynność komornika, która została dokonana sprzecznie z przepisami prawa egzekucyjnego, a więc na czynność tak kierowniczą jak i wykonawczą,¹⁰ oraz przeciwko zaniechaniu przez komornika dokonania koniecznej czynności.¹¹

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 26.II.1969 r. III CZP 131/68¹² wyjaśnił, że k.p.c. dopuszcza także skargę na zaniechanie przez komornika czynności, której powinien był dokonać w danym stanie sprawy na podstawie przepisów kodeksu, jak również na odmowę dokonania takiej czynności (np. na odmowę uchylenia zajęcia wierzytelności, jeżeli egzekucja ze względu na jej przedmiot lub osobę dłużnika jest niedopuszczalna stosownie do art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c.). Również w orzeczeniu z dnia 14.VI.1973 r. I CR 250/73¹³ SN wyjaśnił, że użyty w art. 767 § 1 k.p.c. termin „zaniechanie” nie obejmuje pojęcia beczynności prowadzącej do przewlekłości postępowania, na co nie przysługuje ani skarga na czynności komornika, ani też żaden inny środek prawny. Teza ta wywołała ogromne zainteresowanie doktryny.

W. Siedlecki¹⁴ zwrócił uwagę na nieścisłość tej tezy twierdząc, że należy ją rozumieć w ten sposób, iż skarga na czynności komornika powinna wskazywać, jakiej konkretnej czynności zaniedbał dokonać komornik, choć był do tego zobowiązany. Nie może być ona zatem sformułowana ogólnie i zarzucać tylko przewlekłość postępowania.

E. Wengerek¹⁵ twierdził ze swej strony, że podstawą skargi z art. 767 § 1 k.p.c. może być również beczynność komornika, tym bardziej że kodeks wymaga, aby

⁸ E. Wengerek: *Przeciwegzekucyjne powództwo dłużnika*, Warszawa 1967, s. 5-161; tenże: *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz*, Warszawa 1972, s. 261-319; tenże: *Sądowe postępowanie (...)*, jw., s. 137-150; W. Siedlecki: *Kodeks postępowania cywilnego — Komentarz pod redakcją Z. Resicha i W. Siedleckiego*, wyd. II, t. 2, Warszawa 1976, s. 1178-1193 (cyt. dalej jako „Komentarz do k.p.c.”); W. Berutowicz: *Postępowanie cywilne w zarysie*, s. 439-444; F. Zedler: *Dochodzenie roszczeń majątkowych od małżonków*, Warszawa 1976; H. Mądrzak: *Przymusowe zaspokojenie wierzyciela z tytułu długu jednego z małżonków*, Warszawa 1977.

⁹ W. Siedlecki: *Postępowanie cywilne — Część szczegółowa*, jw., s. 373.

¹⁰ Tamże (przyt. 9), s. 373. Por. też J. Kot: *Umorzenie post. cyw. według k.p.c.*, Warszawa 1979.

¹¹ E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 131.

¹² OSNCP 1969, poz. 156.

¹³ OSNCP 1974, nr 6, poz. 111.

¹⁴ *Przegląd orzecznictwa SN*, PIP 1975, nr 4, s. 115.

¹⁵ *Przegląd orzecznictwa SN*, NP 1975, nr 6, s. 881.

strony interesowały się postępowaniem egzekucyjnym i współdziałały w jego rozwoju.

K. Korzan¹⁶ zaś uznał za trafny pogląd Sądu Najwyższego.

Pogląd Sądu Najwyższego wydaje się iść za daleko, sankcjonuje bowiem ponieważ bezkarność wierzyciela, dlatego też uwagi W. Siedleckiego i E. Wengerka są moim zdaniem słuszne.

Skarga przysługuje zatem na czynności rozstrzygające i praktyczne. Jest ona niedopuszczalna tylko wtedy, gdy k.p.c. ją wyraźnie wyłącza (np. w art. 870 § 1 k.p.c.) oraz gdy chodzi o naruszone przez komornika prawo materialne.¹⁷

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4.V.1972 r. III CZP 24/72¹⁸ wyjaśnił, że jeżeli czynność komornika polegająca na wprowadzeniu wierzyciela w posiadanie nieruchomości jest wadliwa, to sąd powinien w trybie postępowania spowodowanego wniesieniem skargi na czynności komornika uchylić ją.

Sąd jednak nie może w powyższym trybie zobowiązać wierzyciela do oddania dłużnikowi nieruchomości. Stanowisko Sądu Najwyższego jest tutaj trafne, albowiem przepisów art. 338, 415, 421 § 1 k.p.c. nie stosuje się w egzekucji. Dłużnik może dochodzić swego prawa w drodze powództwa z art. 840 k.p.c.¹⁹ Wydaje się, że ani komornik, ani sąd nie może zobowiązywać wierzyciela do wydania nieruchomości dłużnikowi. W postępowaniu bowiem ze skargi na czynności komornika sąd orzeka wyłącznie o tym, czy komornik przy dokonywaniu czynności uchybił przepisom procesowym i dlatego w postępowaniu zażaleniowym w sprawie egzekucyjnej sąd nie może badać innych kwestii. Komornik zaś nie jest powołany do rozstrzygania zagadnienia z dziedziny prawa materialnego, gdyż jest tylko organem wykonawczym, a jego czynności zgodnie z k.p.c. nie mogą same przez się naruszać tego prawa materialnego. Na takie czynności nie przysługuje skarga na czynność komornika, gdyż jest ona niedopuszczalna. Środkiem ochrony zainteresowanego w takiej sytuacji będzie powództwo o zwolnienie od egzekucji albo powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

W drodze omawianej skargi można zaskarżyć tylko czynności komornika, nigdy zaś czynności sądu działającego jako organ egzekucyjny. Nie przysługuje taka skarga na czynności innych podmiotów występujących w egzekucji. Komornik może dokonać swej czynności, wydając w tej mierze postanowienie lub zarządzenie, albo też nie wydając ani jednego, ani drugiego. Skarga na czynności komornika przysługuje więc na każdą czynność komornika bez względu na formę, w jakiej ona zapadła, oraz bez względu na wadę, jaką jest ona dotknięta lub jakie przepisy k.p.c. narusza.

¹⁶ K. Korzan: Głosa do cyt. orzecz. SN, OSPIKA 1975, nr 1, poz. 1.

¹⁷ K. Korzan: Głosa (...), jw., s. 131. Tak również J. Litauer, W. Święcicki: Kodeks postępowania cywilnego — Zbiór aktualnych pytań prawnych rozstrzygniętych przez komitet „Polskiego Procesu Cywilnego”, Łódź 1949, s. 324—326; W. Siedlecki: Postępowanie cywilne — Część szczegółowa, s. 373.

¹⁸ OSNCP 1972, nr 12, poz. 212.

¹⁹ W. Siedlecki: Przegląd orzecznictwa SN, PłP 1973, nr 11, s. 124. Z tezą SN w sądzie zgodził się E. Wengerek (Przegląd orzecznictwa SN, NP 1973, nr 10, s. 1490), ale kwestię tę uważa za wątpliwą i kontrowersyjną. F. Zedler (Powództwo o zwolnienie spod egzekucji, Warszawa 1973, s. 43) stwierdza, że skarga na czynności komornika przysługuje wtedy, gdy komornik dokonując czynności uchybił przepisom procesowym. Tak również J. Kwaśniewski: Rozpoznanie skarg na czynności komornika przez sądy powiatowe, „Probl. Wym. Spr.” 1973, nr 1, s. 75.

Art. 870 § 1 k.p.c. wyłącza skargę na czynność komornika w razie udzielenia przybicie przy egzekucji z ruchomości ulegających szybkiemu zepsuciu. Udzielone przybicie uprawomocnia się zatem z chwilą jego ogłoszenia. Można wnieść skargę na wyznaczenie licytacji oraz na inne czynności poprzedzające przybicie.

Skargi na czynności komornika nie można wnieść w tych wszystkich wypadkach, w których przysługują inne środki prawne, np. zarzuty przeciwko planowi podziału (art. 1027 k.p.c.), powództwa z art. 840—842 k.p.c., zarzuty przeciwko oznaczeniu przez komornika wartości zajętej ruchomości (art. 853 § 2 k.p.c.) oraz powództwo osoby bliskiej co do przedmiotów majątkowych zajętych przez komornika (art. 135 § 3 k.k.w.).²⁰ Zarzuty przysługują także przeciwko czynnościom komornika w sprawie spisu inwentarza dokonywanego przez komornika bez polecenia biura notarialnego; zarzuty wnosi się wprost do tegoż biura w ciągu 7 dni od dokonania czynności, a jeżeli osoba, która wnosi zarzuty, nie była obecna przy dokonaniu czynności ani też nie była zawiadomiona o terminie ich dokonania, należy je wnieść w ciągu 7 dni od powzięcia wiadomości (art. XIII przep. wpraw. k.p.c. i § 2 ust. 2 rozp. o post. przy zabezp. spadku — Dz. U. z 1966 r. Nr 43, poz. 258).

Kodeks postępowania cywilnego nie mówi o tym, kto jest legitymowany do wniesienia skargi. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że jest ona jedynym dopuszczalnym sposobem zaskarżenia czynności komornika, a czynności te mogą dotyczyć nie tylko stron, ale i osób trzecich, legitymowanym do wniesienia skargi na czynności komornika jest z tego względu każdy, kto został dotknięty czynnościami lub zaniechaniami komornika, słowem — każdy, czyje prawa zostały naruszone. Poza tym legitymowanym do wniesienia skargi są także: prokurator (art. 7 k.p.c.), organizacja społeczna ludu pracującego (art. 8 k.p.c.) w sprawach wymienionych w art. 61 k.p.c., sąd lub organ uprawniony, który żądał wszczęcia egzekucji (art. 796 § 2 i 3 k.p.c.). Skargę na czynności komornika wnosi się do sądu, a nie do komornika.

Kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje zachowania żadnych wymagań formalnych dla skargi na czynności komornika. W myśl art. 760 § 1 k.p.c. może być ona zgłoszona ustnie lub na piśmie. Jeżeli wnoszący skargę zdecyduje się wnieść ją na piśmie, to zdaniem E. Wengereka²¹ skarga powinna odpowiadać warunkom pisma procesowego (art. 126 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Wnoszący skargę powinien określić czynności, które zaskarża, wskazać danego komornika, numer sprawy komorniczej, skonkretyzować wniosek i ewentualnie wskazać podstawy zaskarżenia podając mianowicie, jakie przepisy postępowania egzekucyjnego komornik naruszył, a także przytoczyć okoliczności faktyczne zgodnie z art. 3 § 1 k.p.c., osnowę oświadczeń oraz dowody (art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c.).²²

W myśl art. 821 k.p.c. wnoszący skargę może zgłosić wniosek o zawieszenie postępowania.

Kodeks nie uzależnia dopuszczalności złożenia skargi od uprzedniego zgłoszenia jakiegos wniosku lub wytknięcia uchybienia komornikowi, wobec czego skarżący może się oprzeć na wszelkich zarzutach — z wyjątkiem oczywiście zarzutów wynikających z prawa materialnego.²³

²⁰ E. Wengerek: Głosa do orzeczn. SN III CZP 51/74, NP 1977, nr 9, s. 1309 i n. Inaczej: F. Zédler: Powództwo o zwolnienie od egzekucji, s. 163—164; F. Kruszelnicki (Środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, NPC 1933, s. 546) dokonał wyliczenia wszystkich czynności komornika.

²¹ E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 133; tenże: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz, s. 99.

²² Tamże (przyt. 21), s. 133; W. Siedlecki: Komentarz do k.p.c., s. 1092.

²³ Orzeczn. SN z dnia 30 października 1958 r. I CR 880/58, OSPiKA 1960, poz. 107. Tak też zagadnienie to ujmuje W. Siedlecki: Komentarz do k.p.c., s. 1092.

W myśl art. 767 § 2 k.p.c. termin do wniesienia skargi na czynności komornika wynosi 7 dni, a liczy się od dnia dokonania czynności, gdy strona była przy niej obecna lub była o jej terminie powiadomiona; w innych wypadkach termin tygodniowy liczy się od daty zawiadomienia strony o dokonaniu czynności, a w braku zawiadomienia — od daty, w której czynność powinna być dokonana. Jeżeli przedstawiciel ustawowy którejś ze stron lub kurator dłużnika skarży czynność komornika dokonaną w czasie, kiedy strona nie miała należytej reprezentacji, to omawiany termin — w myśl art. 818 § 2 k.p.c. — biegnie od daty, w której osoby te otrzymały zawiadomienie o toczącym się postępowaniu, a jeżeli wcześniej zgłosiły swoje uczestnictwo w postępowaniu, to od daty tego zgłoszenia. Osoby takie mogą również żądać powtórzenia czynności już dokonanych, jeżeli przy wykonywaniu czynności nastąpiło naruszenie praw strony nie mającej zdolności procesowej i nie mającej przedstawiciela ustawowego.

Szczególne przepisy dotyczące obliczania terminu tygodniowego zawarte są w art. 870 § 1 i 950 k.p.c. W myśl art. 950 k.p.c. termin do zaskarżenia opisu i oszacowania liczy się od dnia jego ukończenia. Opis i oszacowanie podlega zaskarżeniu przez wniesienie skargi na czynności komornika, którą należy wnieść w terminie, tygodniowym od dnia ukończenia opisu i oszacowania.

W myśl art. 870 § 1 k.p.c. tylko wierzyciel lub dłużnik mogą zaskarżyć udzielenie przybicia i tylko w wypadku naruszenia przepisów o publicznym charakterze licytacji lub przepisów o najniższej cenie nabycia. Skarga musi być zgłoszona do protokołu licytacji, a więc jest dopuszczalna tylko do chwili zamknięcia tego przetargu. Może ona być zgłoszona ustnie lub w formie załącznika do protokołu. Nieobecni na licytacji wierzyciel lub dłużnik nie mogą przybicia zaskarżyć. Jeżeli mają ku temu ważne powody, to mogą się domagać przywrócenia terminu do złożenia skargi zgodnie z art. od 167 do 172 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., które w postępowaniu egzekucyjnym mają odpowiednie zastosowanie.²⁴

Skarga zatem różni się od skargi zwykłej legitymacją, terminem do zgłoszenia skargi oraz podstawami do jej wniesienia.

Skarga na czynności komornika w toku licytacji nieruchomości musi być w myśl art. 870 k.p.c. wniesiona do sędziego nadzorującego bezzwłocznie, a najpóźniej w chwili zamknięcia przetargu. Termin zatem tygodniowy do zgłoszenia takiej skargi nie ma zastosowania.

Wymieniony wyżej przepis wprowadza uproszczony sposób zaskarżenia czynności komornika dokonanych w czasie licytacji. Uproszczenie to polega na możliwości ustnego zgłoszenia skargi na licytacji i wyłącza możliwość zaskarżenia tych czynności w drodze skargi pisemnej po licytacji. Sędzia rozstrzyga skargę postanowieniem, które nie jest zaskarżalne. Legitymowanym do wniesienia skargi jest ten, kto wykaże interes prawny w żądaniu zmiany lub uchylecia zaskarżonej czynności.

Na tle analizy art. 512 d. k.p.c. (odpowiednik art. 767 k.p.c.) J. Korzonek²⁵ pod-

²⁴ Zob. orzecznictwo zamieszczone przez J. Krajewskiego i K. Piaseckiego w pracy: Kodeks postępowania cywilnego — Tekst — orzecznictwo — piśmiennictwo, Warszawa 1977, s. 210—215. Por. też E. Wengerek: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz, s. 100 oraz J. Lapierre: Odpowiedź na pytanie, „Informacja Prawnicza”, ZPP 1970, nr 3.

²⁵ J. Korzonek: Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, Cz. II, t. 1, Kraków 1934, s. 356.

²⁶ E. Wengerek: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz, s. 100.

niósł wątpliwość co do obliczania terminu tygodniowego w razie wniesienia skargi przez inną osobę, a nie stronę, o której mówił art. 512 d. k.p.c. Chodzi o to, czy przepis ten w zakresie obliczania terminu obejmuje tylko strony, czy też i osoby postronne nie biorące udziału w licytacji. Zdaniem autora słuszność wymagałaby, aby dla tych ostatnich osób termin do wniesienia skargi zaczynał biec dopiero od chwili, kiedy się dowiedziały lub mogły się dowiedzieć o czynności komornika naruszających ich prawa.

Pogląd J. Korzonka przyjmują E. Wengerek²⁶ i W. Siedlecki²⁷ twierdząc, że termin tygodniowy dla innych osób, które komornik przeoczył lub których nie miał obowiązku zawiadomić, powinien być liczony od daty dowiedzenia się przez nich o danej czynności bądź o zaniechaniu jej dokonania. W przeciwnym bowiem razie strony lub te osoby mogłyby być praktycznie pozbawione możliwości wniesienia skargi.

Jak już wspomniałem, w razie uchybienia terminu do złożenia skargi można na ogólnych zasadach żądać jego przywrócenia przez sąd rejonowy. Żądanie to należy wnieść, z pominięciem komornika, bezpośrednio do sądu rejonowego, przy którym urzęduje komornik (art. 758 i 759 k.p.c.). Sąd rozpoznaje skargę w zasadzie na posiedzeniu niejawnym (art. 766 k.p.c.), chyba że uzna wyznaczenie rozprawy lub wysłuchanie stron za konieczne. Tylko w wypadku rozpoznawania skargi na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną (art. 768 k.p.c.) sąd rozstrzyga po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa strony oraz osobę ukaraną, a także zawiadamia prokuratora (art. 768 k.p.c.).

Sąd w myśl paragrafu 188 regul. sąd. tylko w niezbędnych wypadkach powinien żądać akt komorniczych oraz tylko w uzasadnionych wypadkach żądać od komornika dodatkowych wyjaśnień (w miarę możliwości na piśmie); chodzi tu o wzmocnienie autorytetu komornika i jego decyzji, a także o oszczędność pracy komornika, o niewstrzymanie toku egzekucji i o szybkość egzekucji. Obserwacja praktyki wykazuje jednak, że sąd, słusznie kierując się postulatem ustalenia prawdy obiektywnej i koncentracji materiału dowodowego, prawie w każdym wypadku żąda akt komorniczych.²⁸

Sąd rozstrzyga sprawę w związku ze skargą postanowieniem (art. 766 k.p.c.), w którym ustosunkowuje się do żądania zawartego w skardze, uchylając czynności komornika lub utrzymując je w mocy, albo też wydaje odpowiednie zarządzenie komornikowi co do dalszego biegu egzekucji. Na postanowienie sądu rozstrzygającego skargę przysługuje zażalenie, jeżeli przepis szczególny je przewiduje (art. 767 § 3, 768, 770, 773, 795, 807, 828, 997, 998, 1023, 1037, 1049, 1055 i 1151 k.p.c.).

Na postanowienie sądu oddalające skargę na czynności komornika, jako kończące postępowanie egzekucyjne, przysługuje zażalenie.²⁹ Wniesienie skargi nie wstrzymuje biegu postępowania egzekucyjnego ani wykonania zaskarżonego postanowienia komornika, chyba że sąd zawiesi egzekucję (art. 821 k.p.c.).³⁰

O odpowiedzialności komornika mówi przepis art. 769 k.p.c. Za szkody wyrządzone umyślnie lub przez niedbalstwo odpowiada solidarnie z komornikiem Skarb

²⁷ W. Siedlecki: Komentarz do k.p.c., s. 1091.

²⁸ Por. J. Kwaśniewski: op. cit., s. 70 i n.

²⁹ Por.: orzeczenie SN z dnia 20.XI.1969 r. III CZP 86/69 i orzecz. SN C 92/53, OSN 1954, poz. 24; W. Siedlecki: Przegląd orzecznictwa SN, PIP 1971, nr 2, s. 353; E. Wengerek, J. Sobkowski: Przegląd orzecznictwa SN, NP 1971, nr 5, s. 759. Zob. także E. Kossowski: Skarga na czynności komornika wykonującego orzeczenie o rozgraniczeniu, NP 1978, nr 6, s. 849-853; J. Kot: Wstrzymanie egzekucji, „Nowe Rolnictwo” 1983, nr 2.

³⁰ W. Siedlecki: Komentarz do k.p.c., s. 353.

Państwa, jeżeli poszkodowany nie mógł w toku postępowania zapobiec szkodzie za pomocą środków przewidzianych w k.p.c. Roszczenie o naprawienie szkody z tego tytułu przedawnia się z upływem lat dwóch od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o czynności lub zaniedbaniu komornika, powodującemu wyrządzenie szkody.

B. Zażalenie

Jak już wspomniałem, w postępowaniu egzekucyjnym jedynym zwykłym środkiem odwoławczym na postanowienie sądu jest zażalenie (art. 394 § 1 k.p.c.). Wnosi się je na postanowienie sądu rejonowego tylko w wypadkach wyraźnie w prawie egzekucyjnym przewidzianych (art. 767 § 3 k.p.c.). Razem przewidzianych jest 26 takich wypadków, z czego 6 na postanowienie wydane na skutek skargi (art. 768, 770, 859, 870, 946, 961, 1028 k.p.c.), 16 na samodzielne postanowienia sądu (art. 773, 795, 807, 852, 873, 908, 915, 932, 939, 944, 948, 969, 1028, 1037, 1049, 1055 k.p.c.) oraz 3 na postanowienia, które mogą być wydane bądź na skutek skargi na czynności komornika, bądź też samodzielnie (art. 928, 839, 950).³¹

W postępowaniu egzekucyjnym — w przeciwieństwie do procesu, gdzie w art. 394 k.p.c. wymieniono wyczerpująco wszystkie wypadki dopuszczalności wniesienia zażalenia — poszczególne przepisy stanowią, że w wymienionych konkretnych wypadkach przysługuje na dane postanowienie zażalenie. W myśl art. 767 § 3 k.p.c. zażalenie na postanowienie sądu w postępowaniu egzekucyjnym przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie, a poza tym także w wypadkach, w których dopuszczalne jest zażalenie w procesie a wymienionych w art. 394 § 1 k.p.c. (z wyjątkiem tylko 2 wypadków przewidzianych pod pkt 3 i 4 tego artykułu). Według więc art. 394 § 1 k.p.c. przysługuje zażalenie na postanowienie sądu kończące postępowanie egzekucyjne. Poza tym k.p.c. przewiduje jeszcze dopuszczalność zaskarżenia postanowienia sądu dotyczącego umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 828 k.p.c.).³²

Wydaje się, że przepis art. 767 § 3 k.p.c., który przewiduje ogólnie dopuszczalność zażalenia na postanowienia sądu w postępowaniu egzekucyjnym, jest w ogóle zbędny, bo jak słusznie — moim zdaniem — twierdzi B. Bładowski,³³ jest rzeczą oczywistą, iż w wymienionych w ustawie wypadkach zażalenia na postanowienia sądu w tymże postępowaniu egzekucyjnym przysługują na podstawie zawartych przepisów szczególnych, a w braku tych przepisów — ogólnie na podstawie art. 394 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Dlatego postulat autora o konieczności zgrupowania w postępowaniu egzekucyjnym (na wzór art. 394 k.p.c.) wszystkich wypadków dopuszczalności w nim zażalenia, aby umożliwić w ten sposób łatwiejsze

³¹ Tak W. Berutowicz: *Postępowanie cywilne w zarysie*, wyd. II, s. 437; tenże: *Przewodnik do nauki o postępowaniu cywilnym*, s. 346. Podobnie E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 135. Wypadki te omawia szczegółowo B. Bładowski: *Zażalenie w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1975, s. 77-80 (z tego względu przepisy te nie będą tu szczegółowo omawiane). Tak również W. Siedlecki: *Komentarz do k.p.c.*, jw., s. 1094.

³² B. Bładowski: *Zażalenie w postępowaniu (...)*, jw., s. 79; orzec. SN: LC 92/53, ZO 1964, poz. 24, C 1198/52, PIP 1962, nr 12, III CZP 83/69, OSNCP 1970, poz. 105.

³³ B. Bładowski: *Zażalenie w postępowaniu (...)*, jw., s. 179; W. Siedlecki: *Komentarz do k.p.c.*, jw., s. 1093; E. Wengerek: *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz*, s. 135; tenże: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 135.

i szybsze zorientowanie się o dopuszczalności zaskarżenia poszczególnych postanowień — uważam za trafny.³⁴

Do wniesienia zażalenia legitymowane są: strony, prokurator i organizacja społeczna ludu pracującego oraz osoby trzecie, jeżeli były one uprawnione do wniesienia skargi na czynności komornika (art. 825 pkt 3 k.p.c.). Nigdy nie jest legitymowanym do wniesienia zażalenia komornik.³⁵ Słowem, legitymowanym do wniesienia zażalenia jest ten, czyje prawa zostały naruszone postanowieniem sądu, na które kodeks dopuszcza zażalenie (z wyjątkiem sytuacji przewidzianej w art. 773 § 3 k.p.c.).

Zażalenie można oprzeć na każdym naruszeniu przepisów prawa egzekucyjnego.

Termin do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu wynosi 7 dni. Termin do wniesienia zażalenia na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności biegnie dla wierzyciela od daty wydania mu tytułu wykonawczego lub postanowienia odmownego, a dla dłużnika — od daty doręczenia mu zawiadomienia o wszczęciu egzekucji (art. 795 k.p.c.). W innych wypadkach termin do wniesienia zażalenia biegnie od doręczenia postanowienia lub ogłoszenia postanowienia, gdy zapadło ono na rozprawie, a strona nie żądała doręczenia (art. 394 § 2 k.p.c.).³⁶

Zażalenie powinno czynić zadość ogólnym warunkom pisma procesowego i zawierać wymienienie zaskarżonego orzeczenia, wnioszek o odpowiednią jego zmianę lub uchylenie, a także zwięzłe uzasadnienie ze wskazaniem dowodów oraz faktów (art. 394 § 3 k.p.c.). W myśl art. 997 podstawą zażalenia na postanowienie o przybiciu nieruchomości nie mogą być takie uchybienia procesowe, które nie naruszają praw skarżącego, a w myśl art. 998 § 2 k.p.c. podstawą zażalenia na postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości nie mogą być uchybienia sprzed uprawnienia się przybicia. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4.X.1972 r. III CZP 69/72³⁷ wyjaśnił, że podstawą zażalenia na postanowienie o przysądzeniu własności (art. 998 § 1 k.p.c.) nie może być uchybienie z art. 976 § 1 k.p.c., polegające na dopuszczeniu do udziału w przetargu osoby, która nie może w nim uczestniczyć.

W postępowaniu egzekucyjnym wniesienie zażalenia nie wstrzymuje w zasadzie wykonania zaskarżonego postanowienia (art. 396 k.p.c.) — z wyjątkiem sytuacji przewidzianych w art. 852 § 3, 915 § 3 i 1028 § 4 k.p.c. Przy wniesieniu zażalenia — podobnie jak przy skardze na czynności komornika — sąd może na zgłoszony wniosek zawiesić postępowanie egzekucyjne w całości lub w części (art. 821 k.p.c.).

W razie stwierdzenia przez sąd rejonowy dopuszczalności zażalenia i doręczenia odpisu zażalenia przeciwnikowi, zażalenie wraz z aktami przesyła się do sądu wojewódzkiego, który rozpoznaje to zażalenie na posiedzeniu niejawnym, chyba że sąd uzna przeprowadzenie rozprawy za konieczne np. w celu przeprowadzenia dowodów (art. 395 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Sąd wojewódzki wydaje orzeczenie w formie postanowienia. Przepis art. 391 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. ma tu odpowiednie zastosowanie.

³⁴ Dałem temu wyraz w pracy: *Umorzenie postępowania egzekucyjnego według k.p.c., Busko-Zdrój 1977, s. 99* (rozprawa doktorska złożona w Instytucie Prawa Cywilnego w Lublinie); tenże: *Umorzenie postępowania egzekucyjnego, „Palestra” 1979, nr 3-4.*

³⁵ E. Wengerek: *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz, s. 101.* Zob. W. Siedlecki: *Komentarz do k.p.c., jw., s. 1095.*

³⁶ Tak E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 135.*

³⁷ OGNCP 1973, nr 3, poz. 74. Tezę tę podzielił W. Siedlecki: *Przegląd orzecznictwa SN, PIP 1974, nr 3, s. 107* i E. Wengerek: *Przegląd orzecznictwa SN, NP 1974, nr 7-8, s. 1066.*

W konkluzji należy stwierdzić, że zażalenie, jako jedyny środek odwoławczy w egzekucji, ma zasięg ograniczony do nie dającej się uniknąć konieczności zaskarżenia postanowień. Zasięg dopuszczalności zażalenia jest węższy w porównaniu ze skargą, która jest w zasadzie dopuszczalna na każdą czynność komornika (art. 767 § 1 k.p.c.) — z wyjątkiem sytuacji przewidzianych w art. 870 § 1 i 1027 k.p.c.³⁸

C. Zarzuty

Innym środkiem zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym są zarzuty. Przewidziane są one w dwóch wypadkach:³⁹ 1) przeciwko orzeczeniu komornika co do wartości zajętej nieruchomości oraz 2) przeciwko planowi podziałów sumy uzyskanej z egzekucji.

W pierwszym wypadku podniesienie zarzutów przez wierzyciela lub dłużnika, ustnie lub pisemnie, pociąga za sobą obligatoryjnie oszacowanie przez biegłego zaraz po zajęciu, a gdyby to nie było możliwe, to w dniu licytacji (art. 853 § 2 k.p.c.). Kończącym zatem terminem do wniesienia takich zarzutów jest moment dokonywania zajęcia. Zarzuty powinny być wpisane do protokołu zajęcia ruchomości.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu 2 CR 404/56⁴⁰ zajął odmienne stanowisko twierdząc, że dłużnik może zgłosić te zarzuty także w wyznaczonym terminie licytacji, a wobec tego niezawiadomienie dłużnika o tym terminie, w którym mógł on podnieść zarzuty z art. 594 § 2 d. k.p.c. (obecnie: art. 853 § 2 k.p.c.) przeciwko wadliwemu oszacowaniu ruchomości przez komornika i w rezultacie zapobiec powstaniu szkody wyrządzonej przez sprzedaż ruchomości za bezcen uzasadnia odpowiedzialność komornika i Skarbu Państwa z art. 520 § 1 i 2 d. k.p.c. (obecnie: art. 769 § 1 i 3 k.p.c.).

Powyższe stanowisko Sądu Najwyższego jest sprzeczne z wyraźnym brzmieniem art. 853 § 2 k.p.c., który stwierdza, iż oszacowanie przez biegłego ma się odbyć zasadniczo przy samym zajęciu. Skoro zaś tak, to zdaniem M. Allerhanda,⁴¹ J. Korzonka,⁴² W. Siedleckiego,⁴³ E. Wengerka⁴⁴ i W. Berutowicza⁴⁵ należy przyjąć, że po ukończeniu zajęcia wierzyciel lub dłużnik nie mogą już podnosić zarzutów przeciwko oszacowaniu i oznaczeniu wartości przez komornika. Zarzuty można zatem podnosić tak długo, dopóki akt zajęcia nie został ukończony, a więc dopóki protokół jeszcze nie podpisano.

³⁸ Tak też B. Bładowski: Zażalenie w postępowaniu cywilnym, s. 78. Podobnie W. Berutowicz: Postępowanie cywilne w zarysie, wyd. II, s. 438.

³⁹ W. Berutowicz: tamże (przyj. 38), s. 438; E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 134. Zob. K. Korzan: Kilka uwag na temat oszacowania ruchomości przez biegłego w trybie art. 853 § 1 i 2 k.p.c., *Palestra* 1966, nr 7, s. 14—21. Z. Świeboda jest zdania, że zarzuty jako środek prawny przysługują tylko przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji (Z. Świeboda: Sąd jako organ egzekucyjny, Warszawa 1980, s. 23 i 24).

⁴⁰ ZO 1958, poz. 30.

⁴¹ M. Allerhand: Kodeks postępowania cywilnego, cz. II, Lwów 1933, s. 196.

⁴² J. Korzonek: Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, cz. II, t. I, s. 727.

⁴³ W. Siedlecki: Glosa do cyt. orzec. PIP 1958, nr 1; tenże: Postępowanie cywilne — Część szczegółowa, s. 374.

⁴⁴ E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 134.

⁴⁵ W. Berutowicz: Postępowanie cywilne w zarysie, wyd. II, s. 438. Por. K. Korzan: op. cit., s. 18.

W drugim wypadku chodzi o zarzuty przeciwko planowi podziału sum uzyskanych z egzekucji, sporządzonemu przez komornika (art. 1027, 1029, 1033 k.p.c.) lub sąd (art. 1035 k.p.c.). Zarzuty takie należy wnieść do tego organu, który sporządził zaskarżony plan, w terminie dwóch tygodni od zawiadomienia o dokonaniu tej czynności. Do komornika wnosi się jedynie zarzuty przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z ruchomości, z wynagrodzenia za pracę, rachunku bankowego i innych wierzytelności i praw majątkowych.⁴⁶ Natomiast zarzuty przeciwko planowi podziału sporządzonemu w innych rodzajach egzekucji należy wnieść do sądu.⁴⁷ Wniesienie zarzutów wstrzymuje wykonanie planu w zaskarżonej części. Zarzuty mogą być wniesione ustnie lub na piśmie. Sąd orzeka o zarzutach w formie postanowienia, na które przysługuje zażalenie. Postanowienie sądu zapada po wysłuchaniu osób zainteresowanych, a więc nie wszystkich. Jeżeli sąd zatwierdził plan podziału, to zażalenie na postanowienie sądu przysługuje tylko osobom, które wniosły zarzuty.⁴⁸ Natomiast na postanowienie zmieniające plan podziału zażalenie mogą wnieść tylko te osoby, których sytuacja wskutek dokonanych zmian uległa pogorszeniu.⁴⁹

Osobami legitymowanymi do wniesienia zażalenia są: wierzyciel, dłużnik, prokurator lub organizacja ludu pracującego. Postanowienie w sprawie planu podziału jest postanowieniem końcowym i dlatego w myśl art. 770 i 109 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. powinno ono zawierać rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu II CZ 68/65⁵⁰ wyjaśnił, że podstawą obliczania połowy opłaty stosunkowej należnej komornikowi za sporządzenie planu podziału jest suma uzyskana z egzekucji, będąca przedmiotem podziału.

W konkluzji należy stwierdzić, że zarówno zarzuty jak i skarga na czynności komornika stanowią środki zaskarżenia właściwe tylko postępowaniu egzekucyjnemu. Zarzuty różnią się od skargi sposobem i terminem ich wniesienia oraz częstotliwością ich występowania.

D. Rewizja nadzwyczajna

W postępowaniu egzekucyjnym doniosłą rolę odgrywa, ze względu na cel tego postępowania, szybkość. Z tej przyczyny w postępowaniu egzekucyjnym nie jest dopuszczalna rewizja, która wymaga rozpoznania sprawy na rozprawie.⁵¹ W postępowaniu egzekucyjnym nie ma też skargi o wznowienie postępowania — z wyjątkiem sytuacji przewidzianej w art. 1151 § 2 k.p.c.⁵²

W postępowaniu egzekucyjnym niektóre jednak czynności organów zapadają w formie postanowienia stanowiącego czynność orzekania. W myśl zaś art. 417

⁴⁶ E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 134.

⁴⁷ Tamże (przyj. 46), s. 134.

⁴⁸ J. Korzonek: Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, t. 2, s. 1242.

⁴⁹ B. Dobrzański: Komentarz do k.p.c., jw., s. 1336. Jego zdaniem interes do składania zażalenia ma tylko wierzyciel, którego sytuacja została pogorszona postanowieniem sądu.

⁵⁰ OSPIKA 1967, poz. 30; J. Kot: Umorzenie postępowania cywilnego, NP 1971, nr 2.

⁵¹ W. Siedlecki: Przemiany polskiego prawa egzekucyjnego, NP 1954, nr 12, s. 16.

⁵² Tak: E. Wengerek: Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych, s. 136; W. Siedlecki: Postępowanie cywilne — Zarys wykładu, Warszawa 1977, s. 377; W. Berutowicz: Postępowanie cywilne w zarysie, wyd. II, s. 438.

§ 1 k.p.c. od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawie przysługuje rewizja nadzwyczajna.

W literaturze polskiej powszechnie przyjmuje się dopuszczalność rewizji nadzwyczajnej w postępowaniu egzekucyjnym od prawomocnych postanowień sądu.⁵³ Wykładnia werbalna art. 417 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przemawia za dopuszczalnością zaskarżenia w drodze rewizji nadzwyczajnej takich orzeczeń. Również prawomocne postanowienie komornika może być zaskarżone w drodze rewizji nadzwyczajnej, gdyż może ona być złożona od każdego prawomocnego orzeczenia a więc nie tylko sądowego⁵⁴ kończącego postępowanie w sprawie (art. 417 k.p.c.) — bez względu na to, w jakim postępowaniu bądź w jakim trybie to orzeczenie zostało wydane.⁵⁵ Nie przysługuje natomiast rewizja nadzwyczajna od zarządzeń sądu lub komornika.⁵⁶ Nie przysługuje ona także od postanowień komornika, które nie mają charakteru czynności orzekających i rozstrzygających.

Zdaniem E. Wengereka⁵⁷ i W. Berutowicza⁵⁸ rewizja nadzwyczajna dopuszczalna jest nawet wtedy, gdyby miało nastąpić uchylene zaskarżonych postanowień, w wyniku których nabyły prawa osoby trzecie w dobrej wierze (np. postanowienie w kwestii przysądzenia własności, przybicia w egzekucji ruchomości lub postanowienie o planie podziału). Powinno to mieć jedynie wpływ na sposób załatwienia rewizji nadzwyczajnej. Samo postępowanie przed Sądem Najwyższym toczy się zgodnie z przepisami art. 417—425 k.p.c.

⁵³ W. Siedlecki: *Przemiany polskiego prawa egzekucyjnego*, s. 17; tenże: *Postępowanie cywilne (...)*, JW., s. 384; E. Wengerek: *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne — Komentarz*, s. 100; tenże: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 136—137.

⁵⁴ Tak E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 137; W. Siedlecki: *System środków zaskarżenia według nowego k.p.c.*, s. 696. Odmienne J. Krajewski: *Dopuszczalność rewizji nadzwyczajnej od postanowień i zarządzeń*, PIP 1964, nr 8—9, s. 316—317; tenże: *Rewizja nadzwyczajna według nowego k.p.c.*, *Palestra* 1975, nr 2, s. 19.

⁵⁵ Tak W. Siedlecki: *System środków zaskarżenia według nowego k.p.c.*, s. 696.

⁵⁶ Tak J. Krajewski: *Dopuszczalność rewizji nadzwyczajnej od postanowień i zarządzeń*, s. 309 i n.

⁵⁷ E. Wengerek: *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, s. 439.

⁵⁸ W. Berutowicz: *Postępowanie cywilne w zarysie*, wyd. II, s. 439.

LECH GRABOWSKI

KILKA REFLEKSJI W SPRAWIE NIEZAWISŁOŚCI SĘDZIÓW

Autor, nawiązując do uchwały Ogólnopolskiego Zjazdu Adwokatów, która w niezawisłości sądów widzi podstawowy element praworządności, poddaje analizie przepisy Konstytucji PRL oraz ustawy o Sądzie Najwyższym i przepisy prawa procesowego. Zwraca zarazem uwagę na niekorzystny wpływ, jaki w dziedzinie niezawisłości sędziów wywierają wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej.

Niezawisłość sędziów — to perła zdobyczy demokracji. Każde praworządne i demokratyczne państwo zamieszcza w swej konstytucji stosowny przepis zapewniający sędziom niezawisłość. Jednocześnie ta jedna z największych zdobyczy demokratycz-